www.per-olof.dk | mailto:johansso@post3.tele.dk |

Blog: http://perolofdk.wordpress.com/

Danske i Sverige

Per-Olof johansson

Her har jeg samlet nogle bogtitler, de fleste inden for min rækkevidde, som jeg mener, kan rummes under overskriften "Danske i Sverige" til benefice for jer med en lignende interesse. Nytrykte bøger er det som optager tiden. Jeg mener, de allerede trykte ikke på nogen måde kommer i anden række.

Der findes ikke så lidt dansk skønlitteratur, som har handlingen forlagt til Sverige. Men der er åbenbart også en del andet med Sverige som emne, såsom rejsebøger. I Jacob Bircherods **'Rejse til Stockholm 1720'** (udgivet og forsynet med noter af Georg Christensen 1924) finder jeg et af mine udklip - fra Information 2. februar 1996, hvor bogen omtales af Torben Brostrøm. Bircherod går ret frisk til sagen og er morsom at læse, her f.eks. hans beskrivelse af de svenske penge: 'De Svenske penge ere af en egen sort, her ere firekantede kaaber-plader, som paa den eene side ere stemplede med Kongens navn, og dens valeur, og paa dend anden ere gandske slette. Een daler er saa stoer, som eet qvart-blad, tænk engang, hvordan dend maa være, som gielder 4 Rigsdaler; mangen bærer sine penge i eet ræbb paa ryggen, andre legger dem paa hovedet; og om summen er stoer, saa kiøres dend paa én Vogn. 4 Rigsdaler blev én straff for mig, om ieg skulle bære dem 100 skrit, gid ingen giøre sig her til tyv. Jeg vil føre dig én af diise daler hjem, om dend ellers icke bliver for tung; her giemmer jeg dend under min seng.'
Samtidig nævner Brostrøm H. C. Andersens noksom bekendte bog **'I Sverrig'** fra 1851, (et fint genoptryk 1941 med tegninger af Povl Christensen) og sprogmanden Christian Molbechs **'Breve fra Sverrig i Aaret 1812'** – trykt 1814-17. Her kan man så også minde om Molbechs enorme brevveksling med svenske, hvoraf en del fin-

des udgivet i tre bind af Morten Borup 1956**: 'Christian Molbechs Brevveksling med svenske forfattere ogvidenskabsmænd'**. I Steen Steensen Blichers forfatterskab findes fra 1840 den lille bog: **'Efteraarserindringer fra en Sommerreisen i Sverrig aar 1837'**. Mindes at have læst originalen hos et faktotum i min gamle svigerfamilie med en fin Blicher-samling. Den findes genudgivet af en Smith i 1937.

Af lidt nyere årgang falder mig følgende tre i hænderne: Aage Marcus: **'Rejse i Sverige'**, med tegninger af Mads Stage om en rejse i Sverige fra nord til syd. Og Ebbe Sadolin: **'Vandringer i Stockholm'**, illustreret af ham selv. Begge bøger udgivet på Carit Andersens Forlag, og jeg har netop læst at denne fine forlægger havde en sand uvilje mod at bringe trykåret!
En anden forlægger, Godfred Hartmann skrev i 1974**: 'Gustav III og Stockholm'.**

Det må være en særlig genre for sig, med alle de danske bøger, som er beskæftigede med det historiske om Skåne, Halland og Blekinges overgang til svensk administration. Men i denne sammenhæng bør vel nævnes Palle Lauring: **'Danmark i Skåne'** fra 1952, med illustrationer af Des Asmussen, ikke noget med fotografier. Den findes vist også på svensk.
Også det store fire binds værk på engelsk om kalkmalerierne i Skåne, Hallands og Blekinges kirker, hvis tilgrundliggende registrering er udført af danskere, er en lang rejsebeskrivelse, hvor til Knud Banning udførte populærversionen i 1985: **'Kalkmalerierne i Skåne, Hallands og Blekinges kirker 1100 – 1600'**.

Sjovt at nævne er også den danske maler Emilie Demant udgivelse af samen Johan Turis bog om samernes liv, på dansk **'En bog om Lappernes liv'**, dansk udgave 1911. I forordet fortæller hun om samarbejdet med Turi, hvor hun var husholder for ham, mens han skrev, samtidig med at hun sørgede for at holde ham til ilden med skriveriet, udspørge ham og på enhver måde motivere ham til at gå videre. På grundlag af sine samtaler med ham udgav hun 1918-19 **'Lappish Texts'**, som jeg dog kun kender fra hendes omtale af den i en artikel om Turi i **'Nordiske Museets och Skansens Årsbok 1942'**. Hun skrev også bogen **'Med Lapperne i Højfjeldet'** 1913, og i 1922 et bind samiske sagn og eventyr **'Ved ilden'**, illustreret af hende selv. Hendes samestudier resulterede i at hun fik Hazeliusmedaljen 1940.

EBBE SADOLIN
Vandringer i
Stockholm
AAGE MARCUS REJSE i SVERIGE
TEGNINGER AF MADS STAGE
CARIT ANDERSENS FORLAG
Jacob Birckerods Reise til Stockholm 1720
GUSTAV III OG STOCKHOLM
AF GODFRED HARTMANN
Kalkmalerierne i Skånes Hallands og Blekinges Kirker 1100-1600
af Knud Banning
R.Broby Johansen
MIT ØSTERLEN
Privattryk 1974
Om Bondet
H. C. ANDERSEN
I SVERRIG
EN BOG OM
LAPPERNES LIV
JOHAN TURI
NORDISKA MUSEETS OCH SKANSENS ÅRSBOK 1942
PALLE LAUKING
DANMARK I SKÅNE

Måske findes der en del såkaldte 'Privattryk', dvs bøger udenfor normal handel og derfor ikke lette at kende til. Jeg kan i hvert fald nævne to.
Den danske kunstmaler Jørn Glob havde åbenbart en stuga i Stockhult. Med dette udgangspunkt blev han optaget af de sydsvenske 'bonader' folkelige billeder på papir eller lærred og skrev et lille hefte herom i 1961: **'Om bonader'**. Sydsvensk malertradition fra det 18. århundrede. Oplaget er såmænd ikke så lille, 1000 eksemplarer hvoraf mit har fået nr. 452, men formentlig har det ikke været i handlen og er blevet delt mellem forfatter, bogtrykker og klichéfarikken.
Et andet lille hefte på 34 sider er af R.Broby Johansen og hedder: **'Mit Østerlen',** og er et privattryk fra 1974 kun trykt i 50 eksemplarer. Formentlig er alle signerede, mit med denne hilsen' Ebbe fra broby'. Ebbe er formentlig Ebbe Sunesen, som har bidraget med tegninger til flere af Brobys bøger bl.a. hans kunstordbog.

Dette blot som en smagsprøve på, hvad der vil kunne findes.
Ovennævnte Georg Christensen slutter sit forord i Bircherods rejsedagbog med en henvisning til sin egen artikel i Samlaren 1922, Ny följd. Årgång 3. om **'Danskes rejser i Sverige'** (at se på runeberg.org), hvor der er adskilligt mere at hente, især om ting af ældre årgang, men han fremhæver H.C. Andersen, der som den første giver en mere indfølende skildring af Sverige.

Note om skønlitteraturen:

Hans Holmberg: Kunstens veje over sundet (Afhandlinger om Herman Bang, Hjalmar Søderberg, Karen Blixen og Astrid Lindgren.)

Per-Olof Johansson: Min "Øresundregionens Litteraturhistorie"
i Poesiens steder – stedernes poesi / Poesins platser – platsernas poesi. 2009.

Per-Erik Ljung: 'Af skånska och dansk eterneller band jag kransen'
i Kjell Å. Modéer (red.): 'Grændse som skiller ej! Kontakter över Öresund under 1900-talet' 2007 . (Om Vilhelm Ekelund, Lars Forsell og flere andre.)